

APLICATIU
GUIA DOCENT
PROVISIONAL

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent
Titulacions de Grau i de Màster

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Intervencions en alteracions del llenguatge oral i escrit
Codi	101706
Crèdits ECTS	9
Curs i període en el que s'imparteix	Tercer curs, primer semestre
Horari	<i>Dl: 10:30-12:30; Dj: 8:30-10:30 Dj: 12:30-14:30</i>
Lloc on s'imparteix	<i>Facultat de Psicologia</i>
Llengües	Català / Castellà

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Encarna Pérez Pérez
Departament	Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B5b-077
Telèfon (*)	93 581 29 10
e-mail	encarna.perez@uab.cat
Horari d'atenció	Dijous, 10:30-11:30 h.

2. Equip docent

Nom professor/a	Encarna Pérez Pérez
Departament	Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B5b-077
Telèfon (*)	93 581 29 10
e-mail	encarna.perez@uab.cat
Horari de tutories	Dijous, 10:30-11:30 h.

(Afegeix tants camps com sigui necessari)
(*) camps optatius

3.- Prerequisits

Pel correcte desenvolupament de l'assignatura l'alumnat requerirà els coneixements d'assignatures prèvies:

- Adquisició i processament del llenguatge.
- Lingüística aplicada a les patologies del llenguatge.
- Trastorns i Avaluació de l'adquisició del llenguatge oral i escrit.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Portar a terme la intervenció en un infant amb una dificultat evolutiva del llenguatge oral i escrit, requerirà que decideixis quins objectius treballar i com prioritzar-los i seqüenciar-los al llarg de tot el procés que desenvolupis. També hauràs de dissenyar la intervenció, seleccionant les activitats, els materials i els ajuts necessaris perquè l'infant pugui construir el seu llenguatge. Aquest procés de presa de decisions sobre què i com treballar requereix tenir uns coneixements que són els continguts d'aquesta assignatura. Però també serà necessari recuperar d'altres coneixements que ja has estudiat en assignatures anteriors. Com concretar tots els coneixements, nous i antics, per a dissenyar i realitzar la intervenció, ho farem a l'assignatura que ara comencem.

El nostre treball, però, no pot donar-se en un context aïllat. Es necessari situar-lo en la quotidianitat de l'infant per tal que els resultats de la intervenció es generalitzin cap a un conjunt més ampli de persones i situacions. Per això, cal fer partícip l'entorn natural de l'infant: la família i l'escola. Hauràs de potenciar aquesta participació i, en alguns casos, crear-la per tal que es dugui a terme adequadament.

La finalitat de l'assignatura és la de proporcionar-te les eines necessàries per a què com a futur logopeda puguis intervenir en les dificultats evolutives del llenguatge oral i escrit. Els objectius proposats són:

- Conèixer els models teòrics sobre intervenció en el llenguatge oral i escrit.
- Conèixer les aportacions teòriques que permetran decidir què i com intervenir, en funció dels nivells del llenguatge i de les dificultats infantils.
- Prioritzar i seqüenciar els objectius de la intervenció.
- Analitzar processos d'intervenció.
- Elaborar programes de intervenció per a les dificultats del llenguatge oral i escrit.
- Reflexionar sobre les variables que influeixen en el tractament.
- Entendre el treball del logopeda des de la perspectiva de la multidisciplinarietat.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CE7. Utilitzar les tècniques e instruments d'exploració propis de la professió i registrar, sintetitzar i interpretar les dades aportades, integrant-les en el conjunt de la informació.
Resultats d'aprenentatge	Seleccionar i aplicar les tècniques d'intervenció adequades a les alteracions del llenguatge oral i escrit.
Competència	CE8. Dissenyar i portar a terme els tractaments logopèdics, tant individuals com col·lectius, establint objectius i etapes, amb els mètodes, tècniques i recursos més eficaços i adequats, i atenent a les diferents etapes evolutives de l'ésser humà.
Resultats d'aprenentatge	Definir els objectius, les tècniques i els recursos adequats per a elaborar un tractament logopèdic amb alteracions en l'adquisició del llenguatge oral i escrit. Dissenyar un pla d'intervenció logopèdic de diferents casos pràctics amb alteracions en l'adquisició del llenguatge oral i escrit.
Competència	CE14. Actuar de manera adequada al còdig deontològic de la professió: respectar el secret professional, aplicar criteris professionals de finalització i derivació dels tractaments.
Resultats d'aprenentatge	Identificar les situacions que requereixen derivació a d'altres especialistes. Especificar criteris de finalització del tractament en els projectes d'intervenció.
Competència	CT2. Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla a desenvolupar en un període establert. CT6. Dissenyar i gestionar projectes. CT12. Treballar en equips intra i interdisciplinars CT13. Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.
Resultats d'aprenentatge	
Competència	CG3. (CGU: competències generals UAB, si no estan incloses a les CT)

6.- Continguts de l'assignatura

La intervenció en el llenguatge oral i escrit: Introducció. Els models d'intervenció. Les aportacions per a la selecció dels objectius de la intervenció.

Els criteris per a la presa de decisions: què i com intervenir. La prioritització i la seqüenciació dels objectius. Les activitats i els materials. Les estratègies per a la intervenció. L'entorn de la intervenció.

La intervenció en els nivells del llenguatge oral: objectius, activitats, materials i estratègies. La intervenció en la comunicació. La intervenció en la comprensió. La intervenció en l'organització lèxica. La intervenció en l'organització morfosintàctica. La intervenció en l'ús del llenguatge.

La intervenció en les dificultats evolutives del llenguatge oral: casos pràctics

Programa per a la intervenció en l'escriptura i la lectura: PROGRAMA A.CO.S.

La intervenció en les alteracions del llenguatge escrit: casos pràctics.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

A nivell metodològic, l'assignatura requerirà el treball individual de lectures obligades i la realització d'activitats pràctiques. Però al ser una assignatura molt pràctica, serà important el treball en grup d'anàlisi de casos i de discussió conjunta. Per tant, el desenvolupament de l'assignatura es realitzarà a partir de classes magistrals, treball cooperatiu, sessions pràctiques, tutories dels grups, estudi de casos, lectura d'articles.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Classes teòriques	30 h.	<p>Definir els objectius, les tècniques i els recursos adequats per a elaborar un tractament logopèdic amb alteracions en l'adquisició del llenguatge oral i escrit.</p> <p>Seleccionar i aplicar les tècniques d'intervenció adequades a les alteracions del llenguatge oral i escrit.</p> <p>Identificar les situacions que requereixen derivació a d'altres especialistes.</p> <p>Especificar criteris de finalització del tractament en els projectes d'intervenció.</p>
Seminaris de discussió conjunta de	22 h.	Definir els objectius, les tècniques i els recursos adequats per a elaborar un

casos pràctics		tractament logopèdic amb alteracions en l'adquisició del llenguatge oral i escrit.
Seminaris de petits grups d'elaboració de projectes d'intervenció.	26 h.	Dissenyar un pla d'intervenció logopèdic de diferents casos pràctics amb alteracions en l'adquisició del llenguatge oral i escrit.

Supervisades

Tutories en petits grups	12 h.	Dissenyar un pla d'intervenció logopèdic de diferents casos pràctics amb alteracions en l'adquisició del llenguatge oral i escrit.
--------------------------	-------	--

Autònomes

Projectes d'intervenció de casos pràctics	67 h.	Dissenyar un pla d'intervenció logopèdic de diferents casos pràctics amb alteracions en l'adquisició del llenguatge oral i escrit.
Estudi	56 h.	<p>Seleccionar i aplicar les tècniques d'intervenció adequades a les alteracions del llenguatge oral i escrit.</p> <p>Identificar les situacions que requereixen derivació a d'altres especialistes.</p> <p>Especificar criteris de finalització del tractament en els projectes d'intervenció.</p> <p>Definir els objectius, les tècniques i els recursos adequats per a elaborar un tractament logopèdic amb alteracions en l'adquisició del llenguatge oral i escrit.</p>

8.- Avaluació

Les competències d'aquesta assignatura seran avaluades mitjançant: exàmens escrits i lliurament d'activitats pràctiques.

El sistema d'avaluació s'organitza en tres mòduls, cada un dels quals tindrà assignat un pes específic en la qualificació final:

- Mòdul de lliurament de treballs: s'avaluaran els treballs presentats amb un pes global del 40% de la nota.
- Mòdul de proves escrites: un 40% de la nota.
- Mòdul de presentacions i discussions de casos en l'aula, con un pes global del 20%.

S'establiran uns mínims de compliment a partir dels quals els estudiant estarà en condicions de superar la matèria.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
		<p>Seleccionar i aplicar les tècniques d'intervenció adequades a les alteracions del llenguatge oral i escrit.</p> <p>Identificar les situacions que requereixen derivació a d'altres especialistes.</p>
Examen	4 h.	<p>Especificar criteris de finalització del tractament en els projectes d'intervenció.</p> <p>Definir els objectius, les tècniques i els recursos adequats per a elaborar un tractament logopèdic amb alteracions en l'adquisició del llenguatge oral i escrit.</p>
Presentació dels projectes d'intervenció de casos pràctics	5 h.	Dissenyar un pla d'intervenció logopèdic de diferents casos pràctics amb alteracions en l'adquisició del llenguatge oral i escrit.

9- Bibliografia i enllaços web

- AGUADO G. (1999). Trastorno específico del lenguaje. Aljibe. Málaga.
- CLEMENTE, M. (2008). Enseñar a leer. Bases teóricas y propuestas prácticas. Pirámide. Madrid.
- GIRÓ, M.; GONZÁLEZ, C.; PÉREZ PÉREZ, E. (2003). Intervención en un caso con Trastorno Específico del Lenguaje (4-6 años). Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología. Vol. XXIII. Octubre-Diciembre.
- GRÀCIA M., DEL RIO, MJ (1998). Intervención naturalista en la comunicación y el lenguaje para familias de niños pequeños. Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología Vol. XVIII. Nº 1. 19-30.
- LEAL A. (1983) La representación gráfica de los sonidos y el paso del símbolo al signo. En: Moreno, M.: La Pedagogía Operatoria. Laia. Barcelona
- PEREZ PÉREZ, E. (2008). La valoració de les dificultats de lectura i d'escriptura mitjançant els perfils. Revista Suports, vol. 12, nº 2 pp 96-107, tardor de 2008.
- PÉREZ PÉREZ, E; GIRÓ, M. (2002) Intervención en un caso con dificultades del lenguaje (4-6 años) Monográfico: El Trastorno del Lenguaje. Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología. Vol. XXII. Abril-Junio.
- VILASECA, R. (2002). La intervención logopédica en niños con dificultades en el área del lenguaje y de la comunicación: un enfoque naturalista. Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología Vol. XXII. Julio-Septiembre.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

- ACOSTA, V.M.; MORENO, A.M. (1999). Dificultades del lenguaje en ambientes educativos. Del Retraso al Trastorno Específico del Lenguaje. Masson. Barcelona.
- BERKO, J; BERNSTEIN, N. (1999). *Psicolingüística*. McGraw Hill. Madrid.
- BUISÁN C. Diagnóstico y predicción de la adquisición del grafismo. Barcelona: Cedecs Psicopedagogía 1996
- CLEMENTE M., DOMÍNGUEZ A.B. (2003) La enseñanza de la lectura. Pirámide. Madrid.
- COLOMER T., CAMPS A. (1998) Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre. Ed.62. Barcelona.
- CUETOS, F. y CASTEJÓN, L. (2005) Disociación de la información conceptual y lingüística a partir de un estudio de caso. Revista de Neurología, 41:469-74
- DEL RIO, M.J. (2006). Consideraciones sobre el uso de los procedimientos naturalistas para la intervención en logopedia. Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología. Vol. 26. nº 3, 139-145.
- DEL RIO, M.J.; GRÀCIA, M. (1996). Una aproximación al análisis de los intercambios comunicativos y lingüísticos entre niños pequeños y adultos. Infancia y Aprendizaje, 75:3-20.
- ETCHEPAREBORDA, M.C. (2002). *Detección precoz de la dislexia y enfoque terapéutico*. Revista de Neurología; 34 (supl.1):S13-S23.
- FEY, M.E.; WINDSOR, j.; WARREN, S. (1995) Language Intervention- Preschool Through the Elementary Years. Baltimore, Paul H. Brookes Publishing Co.
- GALLARDO JR., GALLEGO JL. (1993). Manual de logopedia escolar. Un enfoque practico. Aljibe. Granada.
- GALLEGO JL. (1999) Calidad en la intervención logopédica. Estudio de casos. Aljibe. Málaga.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPT. D'ENSENYAMENT. Marc d'actuació dels CREDA: Criteris i objectius d'intervenció.
- GRACIA M. (2003) Comunicación y lenguaje en primeras edades. Intervención con familia. Milenio. Lleida
- JIMÉNEZ, J.E.; ORTIZ, M.R.; HERNÁNDEZ-VALLE, I.; GUZMAN, R; GONZÁLEX, G. (2002). La instrucción de la conciencia fonológica. En J.N. García (Coord.). Aplicaciones de Intervención psicopedagógica. Madrid: Pirámide.
- JIMÉNEZ, J.E.; ORTIZ, M.R. (1995). Conciencia Fonológica y aprendizaje de la lectura. Teoría, evaluación e intervención. Madrid: Síntesis.
- LEAL A. (1987). Construcción de sistemas simbólicos: la lengua escrita como creación. Gedisa. Barcelona.
- MARTÍN Mª P. (2003). La lectura. Procesos neuropsicológicos de aprendizaje, dificultades, programas de intervención y estudio de casos. Lebon. Barcelona.
- MONFORT M. (1984). La intervención logopédica. II Simposi de Logopèdia. CEPE. Madrid.
- MONFORT M., JUAREZ, A. (1997). Los niños disfásicos. Descripción y tratamiento. CEPE. Madrid.
- PÉREZ PÉREZ, E. (1997). Cohesión y coherencia en las narraciones de niños y niñas con Trastorno Específico del lenguaje. Rev. De Logopedia, Foniatría y Audiología. Vol. XVII.
- PÉREZ PÉREZ, E; LLANO, C.; VILA, C. (2006). Test de Lectura y Escritura. TEYL. Lebon. Barcelona.

PÉREZ PÉREZ, E.; SERRA, M. (2003). Análisis del retraso del lenguaje. Ariel. Barcelona.

SUPPORTS. (1999) El desenvolupament del llenguatge i l'enfocament d'intervenció naturalista. Monogràfic. Vol. 3 nº 1.

Asociación Dislexia y Familia. Cómo pueden aprender los alumnos con dislexia.

www.revneurol.com

www.disfam.net

10.- Programació de l'assignatura

GRUP/S: ____

(la programació de la assignatura explicitarà les activitats formatives i els lliuraments, segons les taules següents. En aquest requadre el professor pot introduir un text explicatiu de la programació de l'assignatura o, si cal, fer referència a un document extern que haurà d'estar al campus virtual de l'assignatura)

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE